

**Francisci Monacelli Eugubini J. U. D. Protonotarii
Apostolici, olim Ecclesiæ Venusinæ, ac deinde Æsinatis
Vicarii Generalis, &c. Formularium Legale Practicum Fori
Ecclesiastici**

In Quo Formulæ Expeditionum usufrequentium de his, quæ pertinent ad
Officium Judicis nobile, continentur ; Opus Episcopis, Vicariis Generalibus,
Aliisque Iurisdictionem quasi Episcopalem exercentibus: necnon
Confessariis, Parochis, Cancellariis, cæterisque in dicto Foro versantibus,
apprimè utile ...

Monacellus, Franciscus

Venetiis, 1706

Litteræ Sacr. Congreg. Episcoporum de Clericis non toleran. in Officiis
abjectis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62406](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62406)

*Episcop. in Mantuana Nullitatis Professio-
nis 3. Aprilis 1693. ad relationem Eminen-
tissimi Card. de Carpineo. Et idem proce-
dere inferas in Decretis aliarum Congre-
gationum, in quibus datur Cardinalis Re-
lator, ex paritate rationis, præstantiæ
scilicet fidei Cardinalium.*

11 Cumque propterea declarationes
hujusmodi obtineant vim legis, adeo-
t non solum in exteriori judicio, sed etiam
in foro animæ obligandi vim habeant, ut
latè probat Fagnan. in cap. Quoniam de
Constit. Non quod Bonacc. de Sacram. Eu-
char. disp. 4. qu. ultima punct. 7. Barbof. al-
leg. 24. & de offic. Paroch. cap. 11. Fraxinell.
de oblig. Sacerd. sect. 3. præ nu. 2. & alii di-
xerunt; sed quod tenet, & declarat Sac.
Congreg. Concilii, firmiter tenendum est,
& exequendum.

12 Et idem dicas de Missa Conventua-
li, quam quotidie celebrare, & pro Fun-
datoribus applicare tenentur omnes Ec-
clesiæ Cathedralis, & Collegiatae, non
obstante tenuitate reddituum, quia est pars
Officii Divini, Fagnan. in cap. Ut Abbates
nu. 82. & 83. de atat. & qualit. & est onus
de jure impositum in fundatione, cap. Cum
creatura de celebr. Missar. ibique Fagnan.
nu. 21. Concilii Trid. cap. 12. sess. 24. de Re-
form. Sac. Congregat. Concilii in Tusculana
16. Novembris 1652. apud Chrispin. de
visit. par. 2. cap. 20. & in Civitatis Castella-
næ 4. Martii 1690.

13 At quoad onera Missarum privata-
rum descripta in Tabella, tenentur quidem
Canonici juxta illius ordinem celebrando
adimplere: Sed si nullibi appareret vesti-
gium à quo, & pro quo esset onus specia-
liter injunctum, & impositum, non tene-
rentur Sacrificium applicare; quia tunc
onus in Tabella descriptum censeretur ap-
positum pro majori servitio Ecclesiæ, &
Populi commoditate duntaxat, non au-
tem ad illarum applicationem injungenda,
Sac. Congreg. Concilii in Camerinen.
4 Junii 1701.

Monacelli Form. Pars I.

Lettera Circolare della Sacra Con-
gregatione de' Vescovi, e Re-
golari, sopra gl' Impieghi, &
Esercizii indecenti degli Eccle-
siastici.

S U M M A R I U M.

- 1 **E** Piscope, & Patriarchæ Orientales Catholicæ, non comprehenduntur in Constitutionibus Apostolicis, nisi de illis fiat expressa mentio.
- 2 Patriarchæ Orientales Catholicæ ordinant Episcopos, & Archiepiscopos.
- 3 Si tamen ordinarent Sacerdotem Latinum in Episcopum Rito Græco, ordinatio esset illicita.
- 4 Melius est paucos, & dignos habere Ministros, quam multos inutiles.
- 5 An ubi non reperiuntur Clerici idonei, promovendi sint minus habiles? referuntur sententiæ DD. & num. 6. & 7.
- 8 Clerici tantò facilius exaudiuntur, quanto apud Deum sunt digniores.
- 9 Clerici in Sacris constituti, aut Beneficiati, non debent Laicis pro negotiis deservire.
- 10 Non possunt Medicinam exercere.
- 11 Possunt compositiones Julepporum facere, & distribuere in usum pauperum.
- 12 Clericus Physicus, cui Indultum concessum fuit, ut possit exercere artem medicam gratis, & amore Dei non potest mercedem recipere, neque à sponte dantibus.
- 13 Si verò Indultum haberet in ventre clausulam -- Dummodò nihil petas, sed à sponte dantibus, à pauperibus verò nihil omninò recipias, non potest à publico conducere mercedem conventam, & affertur exemplum à Sac. Congregat. decisum.
- 14 Illegitimi Clerici non possunt eligi in Subcollegios spoliatorum.
- 15 Dispensatus ad Ordines non censetur dispensatus ad Beneficia.

Ii 3 Fal-

- 16 Fallit regula in dispensatione ab irregularitate partiali, & defectu non causante deformitatem.
- 17 Clericus dispensatus ad Ordinem ob maculam in oculo, non indiget alia dispensatione ad obtinenda Beneficia etiam Curata.
- 18 Clerici diffamati de homicidio per iudicia, diffamationem non purgant, quamvis torturam sustinuerint, & remanent irregulares.
- 19 Clerici deferentes Comam fictitiam possunt excommunicari, & nu. 20.
- 21 Clericorum Tonsura duae sunt species, & qui coronam non deserunt dicuntur nutrire Comam.
- 22 Clericis non est imponenda poenitentia publica, nisi pro delicto, quod mereatur depositionem.
- 23 Episcopus magis ad pietatem, quam ad rigorem debet inclinare.
- 24 Ecclesia invariabiliter prohibuit Clericis venationem cum armis, ludum alearum, & taxillorum.
- 25 Afferuntur rationes cur Clericis fuerit prohibita delatio armorum.
- 26 Afferuntur rationes cur iisdem prohibeantur spectacula.
- 27 Afferuntur rationes cur iisdem prohibeatur ludus alearum.
- 28 Parochi non possunt exercere officium Subcollectoris.
- 29 Clerici conjugati non debent exercere officia publica.
- 30 Clerici possunt unà cum Laicis suffragium dare pronominatione Rectoris Beneficii, seu Capellani Capellae Jurispatronatus Universitatis.
- 31 Clerici Negotiatores quomodo sint puniendi innuitur.
Clericus, qui semel negotium illicitum fecit, non dicitur Negotiator.
Delictio duo dicit multa, ibid.
Delictio plurimi, & delictio multi, in tribus verificatur.
- 32 Clericus Negotiator lucris non solatur, sed affligitur.
- 33 Clerici initiati prima Tonsura sub Ritu Latino non possunt transire ad Ritu Graecum absque dispensatione Apostolica, ibi, nu. 33.
- 34 Clerici Albanenses commorantes in Italia gaudent privilegiis Clericalibus.
- 35 Clerici vulgò dicti Silvatici, quibus privilegium fruuntur.
- 36 Clerici inquisiti de delicto in foro Episcopi non possunt se constituere coram A. C. ante definitivam.
Et an appellare valeant ante biennium à denegata iustitia?

FRà le più assidue sollecitudini, che occupano la mente zelantissima di Nostro Signore, per il bene spirituale della Chiesa, una si è di conservare, e ravvivare nel suo vero decoro la Santità, e Dignità del Sacerdozio; poiche dipendendo dagli Offizii di quest' ordine l'istruzione, la correzione, e la santificazione de' Fedeli, conviene ancora, che l'esemplarità della vita, e la gravità dei costumi sia in esso così distinta, e superiore ad ogn' altro, che corrisponda alla sublimità del grado, & al fin della sua Instituzione. Quindi è, che coll' Oracolo della sua viva voce ha Sua Beatitudine ordinato, che si scriva à tutti i Pastori di Diocesi. la presente lettera circolare, à fine d' eccitare una più esatta vigilanza in procurare l'adempimento, & osservanza dell' ordinazioni de' Sacri Concilii Ecumenici, e specialmente di quello di Trento, in ordine all' onestà della vita del Clero, e singolarmente in non permettere; & onninamente impedire, che li Sacerdoti non s'impieghino in officii fervili del Secolo, e de' Laici, e specialmente di Donne, improprii a' Ministri dell' Altare, & al carattere sacrosanto, il quale quando venga conferito secondo le disposizioni del Sagro Concilio di Trento, con l'attual servizio d'una Chiesa, cesserà l'occasione di simili scandali, e si toglierà all' oziosità, e povertà di un numero straordinario, e disapplicato, ogni scusa, e compatimento per tolerarli contro i sagri

fagri divieti, inimpiegbi abietti, & indecenti. Saprà V. E. col fervente suo zelo conformarsi coll'efecuzione à quello di Sua Beatitudine, e le baccio per fine umilmente le mani. Roma 16. Marzo 1697.

G. Card. Carpegna Prefetto.

Loco ✠ Sigilli.

M. Arcivescovo d' Arene Segret.

ADNOTATIONES.

ATUTTI I PASTORI DI
DIOCESI. Hic quæras oportune, an in Lege, seu Constitutione Papali universaliter comprehendantur Episcopi, & Patriarchæ Catholici Orientales? dico quod non, cum Verricell. *de Apostolic. Mission. tit. 3. de Legibus quæst. 84. nu. 3. & 4.* ubi firmat, quod Patriarchæ Orientales Catholici non comprehenduntur in Constitutionibus Apostolicis, nisi de illis expressa fiat mentio, & sunt Maronita, Armenus, Græcus, Caldeus, & Assirus.

2 Et hinc fit, quod hujusmodi Patriarchæ uniti Ecclesiæ Romanæ vigore facultatis ipsis attributæ à Concilio Nicæno, & Ephesino, validè ordinant Episcopos, & Archiepiscopos, quia nec Papa, nec Concilium Tridentinum, nullibi eis talem potestatem ademit, immò *Eugenius IV. in sua Constit. 17. §. 9.* expressè illam confirmat, & ità fuisse quoque decisum refert *Nicol. in verb. Græci num. 6. Pignatell. conf. 135. nu. 1. tom 7. Hallier. de Sac. Ordin. & elect. par. 2. art. 3. nu. 11. & seq. pag. mibi 775.*

3 Verùm si Ritu eorum Maronitico, sive Græco consecrarent in Episcopum Sacerdotem Sæcularem, vel Regularem Latinum, consecratio esset quidem valida, sed non licita, & consecratus incideret in penas *Clementinæ in plerisque de elect. pro ut declaravit Sac. Congr. Concilii in una Tyren. Consecrationis 17. Novemb. 1691.* in qua addita fuerunt hæc verba -- *Moneatur quoque consecrans charitativè per D. Secretarium, ne ultra consecret Latinos absque licentia Sanctæ Sedis.* Consecratus autem per Patriarcham Maronitarum erat Religiosus Ordinis Minorum Sancti Francisci, qui passus fuerat consecrari absque ulla permissione suorum Superiorum, un-

dè de plano verificabatur transgressio citatæ Clementinæ.

4 **D'UN NUMERO STRAORDINARIO.** Admonet Papa his verbis Episcopos, ut sobriè agant in ordinando, & quod ad Divina Ministeria promoveant, quos dignè possint Dominica Sacramenta tractare, & opus Dei exercere, pro necessitate suarum Ecclesiarum: Melius enim est paucos, & dignos habere Ministros, quàm multos inutiles, qui onus grave Ordinatori adducant, ut priùs monuerat *Clem. Papa in Can. tales 4. 23. dist. & iterùm Greg. Papa Adeodato Episc. in Can. estote 119. t. qu. 1.*

5 An autem Episcopi in locis ubi non reperiuntur digni, possint, & debeant minus dignos, & minus habiles pro necessitate Ecclesiarum promovere? si credendum Pasqualigo, videtur respondendum quod sic; hic enim Author *ad controuv. de Franc. par. 1. nu. 364.* hæc habet -- *Quando tamen penuria esset notabilis, possent ordinari minus habiles, si meliores non adessent, qui ordinarentur. Tunc enim qui assumerentur essent digniores ex illis, qui possent assumi; nec obligatio assumendi digniores ad aliud obligat, quàm ad respectivè digniores, respectu eorum, qui assumi possunt. Unde in cap. Nimis grave de præbend. reprehenduntur ii, qui dum possint assumere idoneos, assumunt indignos; & proinde obligatio promovendi digniores, est juxta possibilitatem.*

6 At tu libenter Pasqualig. rejecto te neas, ignaros, & eos qui non habent requisita Concilii Trident. cap. 12. 13. & 14. sess. 23. de reform. numquam esse ad Ordines promovendos, quacumque Presbyterorum penuria non obstante: quicquid enim sit, an Episcopus cum illis, qui sunt juvenes in via studiorum, & probabilem spem exhibent proficiendi, possit aliquando arbitrium sumere dispensativè,

I i 4. ut

possint, ut licet minus instructi, ad aliquem Ordinem Sacrum ascendere, ad tradita per Pac. Jord. lib. 3. tit. 6. nu. 248. de quorum postea dubitavit l. g. tit. 1. nu. 187. in fin. hoc admitti forsitan possit de jure communi antiquo juxta opinionem Glos. in Clem. 1. de concess. præbend. verb. reputamus, & Innoc. in cap. cum in cunctis de elect. Cæterum hodie Concil. Triden. exigit, quod nisi actu sint idonei ad alios docendum, & Sacramenta ministranda, non promoveantur ad Sacros Ordines, & contra Concilii Decretum non possunt Episcopi dispensare etiam ex magna causa, ut observat Fagnan. in cap. cum in cunctis nu. 151. & 152. de elect. inferens per hæc verba -- Vnde Sac. Congreg. Concilii etiam in locis ubi maxima est Sacerdotum inopia nunquam censuit ignaros posse promoveri ad Sacros: licet jam promotis ad Presbyteratum censuit conferri posse Parochiales Ecclesias, quando litteratiores inveniri non possunt: quod decretum postea refert in c. queris nu. 18. de etat. & qualit.

7 Verùm pro removendis Episcoporum cordatorum scrupulis, juvat hic referre verba ipsius Fagnani in dict. cap. queris nu. 19. ubi modificando dicti Decreti rigorem sic subjungit -- Cæterum in his casibus necessitatis, non adeo subtiliter exquirenda estabilitas promovendorum, arg. cap. tuam infra eod. ideoque cum quidam ant. Concil. Trid. ad Subdiaconatus ordinem promoti, & post idem Conc. quadraginta annorum majores effecti ob beneficiorum ac Sacerdotum in eorum Diocesi penuriam esse ad titulum Patrimonii in Presbyteros ordinari Sanctissimum exorarent, Sanctitas sua, & si hoc remiserit arbitrio Episcopi, nihilominus subjungit, cum his quo ad sufficientiam, Episcopum non debere exquirere tam exactè illa, quæ ex Concilio exiguntur, nisi ministranda Sacramenta, & ad Curam animarum exercendam deputati essent.

8 IN IMPIEGHI ABIETTI, ET INDECENTI. De his, quæ Clerici de jure vetita sunt, plura adnotavi ad Form. X. tit. de Edict. hic autem de aliis acturi, exordium summat ex cap. ipsi Sacerdotes 1. quest. 1. ubi dicitur quod tanto facilius Sacerdotes exaudiuntur, quanto apud Deum sunt digniores: si autem Clerici,

& Presbyteri mali sunt, quis orabit pro eis? cap. alienum 67. distinct. 50.

9 Clerici igitur, qui occupati se officii illicitis, ab Ecclesiæ ministeriis sunt expellendi, & deponendi juxta Decretum Gelasii Papæ relatum in cap. consequens est 88. dist. Officium autem abjectum, & vile dicitur, quando Clericus Beneficiatus, aut in Sacris constitutus infert alicui laico in Domo, vel extra pro suis negociis peragendis, Barbos. in cap. Sacerdotibus n. 2. cum ab eo allegatis ne Cler. vel Monach.

10 Ex communi lege prohibente Clericis negocia sæcularia, non possunt Beneficiati & in Ordinibus Sacris constituti medicinam exercere ad evitandam cupiditatem lucrandi, cum sit species negotiationis, nisi exerceatur ex motivo charitatis, & sine periculo inferendi culpabiliter alicui mortem, cap. ad aures de etat. & qualit. ubi glos.

11 Indulgetur tamen à Sac. Congreg. Concil. etiam Presbyteris, ut possint compositiones Hyacinti, Julepporum, & Alchermes facere, & distribuere in usum pauperum, prout indulget Canonico Urino Terræ Apiri Camerinen. Diocesis sub die 26. Septembris 1693.

12 Solet etiam frequenter expediri à Secretaria Brevium Indultum pro Sacerdotibus Physicis, ut possint artem medicam exercere absque incurfu irregularitatis, cum clausula tamen -- gratis, & amore Dei erga omnes attenda penuria Medicorum: & tunc neque à sponte dantibus poterunt mercedem recipere, quia prohibitus ne aliquid exigat, censetur vetitum etiam à sponte dantibus, juxta theoreticam traditam à Sperell. decis. 37. nu. 80. & Bellet. disq. Cler. tit. de exempti. Cler. bon. §. 2. nu. 2. & ita intelligi debere declaravit Sac. Congreg. Concilii in Caducen. 14. Aprilis 1696. ad quarum, in qua causa declaratum quoque fuit, quod illa verba Brevis -- attenda penuria medicorum, accipienda sunt moraliter.

13 Si verò Indultum contineret clausulam -- donec in redditibus Ecclesiasticis habueris unde sustentari possis, aut Beneficium residentie obtinueris: tunc conditio diceretur purificata, quando exercens obtine-

tineret Canonicatum etiam parvi redditus, Et si adesset in Brevis alia clausula, quæ ut plurimum apponitur -- *dummodo nihil petas, sed à sponte dantibus, à pauperibus verò nihil omnino recipias*: tunc non posset Medicus Sacerdos à publico conducì mercede conventa; prout ad utrumque casum respondit *Sac. Congr. Episc. in Terracinen. 6. Septemb. 1697. referente clar. mem. Card. Petruccio.*

Casus autem talis erat -- Medicus Lucatellus, & Medicus Fatigatus ambo Sacerdotes, fuerant conducti à Civitate Terracinen. & quia fatigatus in Cathedrali dictæ Civitatis Canonicatum redd. tus scut. 50. gravatum tamen pensione scut. 10. obtinuerat, Lucatellus cœpit prætere illud non potuisse absque incurfu irregularitatis exercere, ex eo quia esset purificata conditio sui Indulti. Et licet Fatigatus exciperet, quod Canonicatus non esset sufficiens pro ejus sustentatione; nihilominus Sac. Congr. utraque parte audita, & informante rescripsit -- *Faticato non licere exercitium Medicinæ, & quoad Lucatellum scribatur Episcopo juxta mentem. Mens est quod sciatur, an exerceat sponte, & gratis, an potius vigore contractus cum Communitate: nam si vigore pacti, Lucatellus esset in eadem Navi, obstante sibi clausula Brevis.* Hæc referre hic volui, quia casu est contingibilis, cum plures hodie Sacerdotes Medici exercent vigore Indultorum, quæ semper continent unam, vel alteram ex prædictis clausulis. At quia tenor Indulti, vel occultatur, vel ignoratur, curæ erit Episcopo illud inspicere, ne cupiditas lucrandi, illicitum, licitum fingat.

14 Clerici nati ex damnato coitu non possunt deputari in Subcollectores Spoliorum, ut declaravit *Sac. Congreg. Concil. in Bituntina 4. Maii 1697.* in responsione ad sextum: Si autem essent legitimati per subsequens Matrimonium, in omnibus filiis legitimis, & naturalibus quod omnes juris effectus æquiparentur, etiam si in Statuto, vel alia dispositione diceretur, quod providendi, eligendi, & deputandi, debeant esse nati ex legitimo Matrimonio cap. tanta, qui filii sint legit. *Rocc. disput. select. cap. 8. per tot. nisi agatur de provisione Beneficii habentis talem legem,*

Corrad. prax. disput. lib. 3. cap. 1. num. 7.

15 Et hic nota, quod si illegitimus, si ve Clericus propter aliquem alium defectum dispensaretur ad Ordines, non censeretur dispensatus ad Beneficia juxta generalem regulam de qua *Corrad. prax. disp. lib. 2. cap. 5. n. 25. & 26.* Quæ regula vera est in dispensatione ab irregularitate totali, & absoluta proveniente ex delicto, non autem in partiali procedente ex aliquo corporis defectu, quæ nequit ad omnia in habilitate, ut distinguunt *Castrop. p. 6. tract. 19. de cens. disp. 5. punct. 5. n. 6. Gibellin. de irregular. cap. 2. p. 1. n. 4. & 5.*

16 Nisi tamen iste corporis defectus esset talis, ut deformitatem (*quam Archidiacon. in cap. si Evangelica 35. dist. vocat enormem*) induceret, & super qua Papa dispensare non solet, de qua *Corrad. prax. disp. lib. 3. cap. 6. n. 33.* puta in eo cui erutus esset oculus cum magna estossione, vel in eo, qui patitur defectum in brachio, manu, & similibus.

17. Cæterum dispensatus ad Ordines ob maculam, vel defectum virtutis vivæ in oculo, non indiget alia dispensatione ad obtinenda Beneficia, etiam cum Cura animarum, Canonicatus, & Dignitates, prout declaravit *Sac. Congreg. Concil. in Arimin. 16. Martii 1619.* his verbis -- *Congr. censuit Oratorem oculo dextero, ut proponitur, orbatum, si ex dispensatione Missam celebret, ex hoc capite non indigere alia dispensatione ad obtinenda Beneficia Ecclesiastica etiam Curam animarum habentia.*

Hoc Decretum fuit confirmatum in *Nuscana 26. April. 1639. lib. 21. Decret. fol. 624. & in Lucana 12. Januarii 1697.* in qua proposito dubio an dispensatus ad Ordines ob defectum virtutis vivæ in oculo Canonis, indigeret nova dispensatione ad Beneficia etiam Curata, & Canoniciatus, & Dignitates etiam in Cathedrali, responsum fuit -- *non indigere.*

18. Clerici diffamati de Homicidio per indicia, & publicam famam, diffamationem non purgant, quamvis torturam sustineant, sed remanent irregulares, *Sac. Congr. Concil. in Asculana 8. Julii 1690.*

19. Clerici deferentes comam fictitiam vulgò *Perrucca* possunt excommunicari si sint Beneficiati, vel in Ordinibus

Sa-

Sacris constituti, ut habetur in Concilio 3. Constantinopolitano can. 96. his verbis - qui per Baptismum Christum induerunt, conversationem ejus in carne imitatuos professi sunt. Qui igitur capillos in perniciosum intuentium, quadam implicatione digerunt intenteque ornant, &c. interiorem potius, quam exteriorem hominem virtutibus ornent, & nullas secum reliquias ferant aduersæ stoliditatis; qui secus se gesserit excommunicetur, quod refert Baii. in Sum. Concil. ubi dicit, quod hæc Concilii generalis prohibitio malè servatur in Gallia.

20. Hancque pœnam excommunicationis ferendæ sententiæ contra Beneficiatos, & in Sacris constitutos deferentes comam fictitiam, sustinendam, & imponendam esse declaravit Sac. Concilii nonnullorum Cardinalium specialiter à Papa deputata in Vigilen. Synodi 28. Maij 1699. in responsione ad vigesimum octavum; contra verò cæteros Clericos minorum Ordinum esse procedendum juxta dispositionem Concilii sess. 23. cap. 6. de refor.

21. Clerici igitur, qui coronam, & tonsuram capillorum non deferunt, sunt puniendi. Tonsuræ autem duæ sunt species; una quæ competit Clericis deputatis ad officia Divina, quæ figuratur in modum spheræ, vel coronæ, & de hac loquitur cap. prohibete. distict. 23. & cap. duæ sum. 12. quæst. 1. & fit in supremo vertice capitis, ut mens Clericorum ad cœlestia desideria elevetur. Altera competit Conuersis, qui cum Divinis Ministeriis non occupentur, capilli superiùs non raduntur, sed inferiùs tonduntur, quia temporalia depouunt, & hæc est propriè tonsura, & non rasura, ut distinguit Glos. in Clem. 2. ver. & tonsuram de vit. & honest. Cleric. Silvest. in verb. Clericus nu. 2. & post eum Ambrosin. de immunit. Eccles. cap. 23. num. 2. 3. & 4. Et Clerici, qui primam non deferunt, dicuntur nutrire comam, Graff. dic. par. 1. lib. 3. cap. 3. nu. 2. in fin.

22. In puniendis autem Ecclesiasticorum excessibus, duo advertere debent Ordinarii. Primò, quod non erit imponenda pœnitentia publica, nisi pro delicto, quod mereatur depositionem, Fagnan. in cap. manifesta num. 14. & in cap. quæsitum num. 13. & seqq. de pœn. & remiss. Pirhing.

in jus can. l. 5. eod. tit. §. 1. num. 3. delicta autem, quæ de jure merentur depositionem, enumerantur in cap. unum Orarium §. alias dist. 25. Et hinc evenit, quod cum Episcopus Senogallien. pœnitentiam publicam vellet imponere duobus Presbyteris Curatis, qui in Synodo aduersus illius Decreta (quæ munia Parochialia per se ipsos adimplere debere Parochos ardebant) reclamaverant, & alta voce proclerant hæc verba -- tu quoque prædicare teneris, & non prædicas, Sac. Congreg. Episcop. bis causâ proposita, & Episcopo informante sub diebus 29. Februar. & 27. Martij 1692. eidem injunxit, ut petita per eos venia, & imposita pœnitentiâ salutaribus recipere privatim.

23. Alterum, quod licet Judex nec mitior, nec severior lege esse debeat; nihilominus Episcopus magis ad pietatem, quam ad severitatem, & justitiæ rigorem inclinare debet, præsertim cum illis, qui per fragilitatem lapsi sunt, vel impetum involuntarium, vel gravem causam, & occasionem habuerunt errandi, vel in præteritum virtuosos, pacificos, & morigeratos fuerunt, & tanquam homines fragiles sine malitia deliquerunt, maximè si delictum contra Deum, vel Religionem non est, ut monet Ribadaneyr. in tract. Religionis l. 2. cap. 12. pag. mibi 340.

24. Verumtamen aures non præbeant adulantibus, & perperam asserentibus: Venationem cum armis: interessentiam spectaculis, & Comediis publicis: ludum Aleatorum, & Taxillorum esse oblectationes innocentes: quia ludi, & actiones, quæ ad peccatum inducunt (prout sunt illæ, quæ hic asserimus, & alibi ad id allicere probavimus, & ex quibus crimina oriuntur) ludos, & actiones innoxias appellare non possumus, & si contrarium dicimus, ipsi nos seducimus, & veritas in nobis non est. Sancta enim Ecclesia divinitus edocta, & cui Jesus Christus servans promissa assistentiam præbet, invariabiliter actiones prædictas Clericis prohibuit. Unde cum eisdem talia frequentantibus haud erit connivendum.

25. Et quoad venationem ratio prohibitionis Canonum est. Primò quia sanguis ferarum armis effusus, animum Cle-

Clericorum (qui debet esse mitis, & lenis, ac procul ab inclinatione crudelitatis/red- dit ferocem. Secundò, quia Cleris gestan- do arma se exponunt periculo evadendi ir- regulares ob mutilationem membrorum tam sui ipsius, quàm aliorum, quæ sæpè accidit in gestatione, usu, & explosione armorum. Tertiò, ob indecentiam habi- tus venatorii: ferendo scilicet lateri peram, scapulis sclopium, manibus, & clamoribus canes: quæ Ministros Christi lucro, & ve- nationi Animarum, ac Altaris ministerio destinatos ferre, & alere non decet. Quartò, quia venationi dediti redditus Ecclesiæ illicitè infumunt. Quintò, quia ob illorum malum exemplum impotentes evadunt ad corrigendum sæculares, quando isti oblectationem hanc vertunt in vitium, utpotè quia diebus festis tem- pus immoderatè venationi implicant, & actus Religionis relinquunt: vel alen- do canes cum excessu inordinate substan- tias dissipant, & eleemosynas pauperibus Christi debitas, aut familiæ alimenta sub- trahunt.

26. Quo verò ad spectacula publica. Primò quia, qui obligationem habet im- probandi vanitates, & voluptates sæcu- li, potius factis, & exemplo, quàm ver- bis docere debet. Secundò quia ex fre- quentatione spectaculorum detegitur af- fectus ad illecebras Mundi, cum quibus Clerici pugnare debent, ut corruptellas valeant redarguere, & emendare. Tertiò quia hujusmodi spectacula, & præser- tim Comediæ prophanæ ratione loci, temporis, interventus Mulierum, & alia- rum circumstantiarum actionem conco- mitantium, sensus omnes emolliunt, & voluptatibus animum propensorem red- dunt: passiones mirum in modum, & præcipuè concupiscibilem excitant, & accedunt; quæ omnia opposita, & con- traria sunt Spiritui Ecclesiæ, & Mini- strorum ejus, qui à voluptatibus cor aver- tere debent, & passiones humiliare, ac refrenare, ut mundi valeant portare Vasa Domini.

27. Quo tandem ad ludum Aleorum, & taxillorum. Primò, quia ludens sæpè habet cupiditatem lucrandi, quæ dicitur radix omnium malorum. Secundò, quia

non solum proferuntur verba otiosa, & mendacia; sed etiam blasphemia. Ter- tiò, quia adest corruptio proximorum, quos malum Clericorum exemplum infi- cit: boni enim scandalizantur, & insipien- tes corrumpuntur. Quartò, quia exponunt se periculo injuriarum, & rixarum, nec non iræ, quæ torquet victum. Quintò, quia distrahuntur ab obligationibus pro- prii officii, ac redduntur desides, & socor- des circa servitium Ecclesiæ, & res Divi- nas. Sextò, quia his ludis dediti si pecu- nia carent, ut ludere valeant furantur, & in profundum malorum demerguntur. Se- ptimò, quia, ob injustitias, deceptiones, & fraudes, quæ intercedunt, sæpè contra- hitur obligatio restitutionis, quæ tamen raro, vel numquam fit. Octavò, quia il- licitè ammittuntur bona non solum contra rationē, cum omnibus à Deo data fuerint, ut illorum usus esset legitimus: sed etiam contra dispositionem Sac. Canonum, qua Clerici prohibentur redditus bonorum Ec- clesiæ, & Beneficiorum ludo aleorum, seu taxillorum exponere: Ex quibus lu- dis Host. in Summ. tit. de excess. prælat. §. Clericus, sexdecim crimina oriri tradit his versibus:

*Ecclesiæ spretus, usuraque sive rapi-
na,
Scandala, vel nugæ, blasphemia, seu
faciendi
Furti doctrina, violentia, crimina
falsi,
Et mortis causa, deceptio, per ditio-
que
Temporis, & desiderium, corruptio,
junges
Istis prædictis, adulatio, vitæque tur-
pis.*

28. Parochis præterea, & aliis Curam Animarum habentibus, officium Subcol- lectoris non licet exercere: & quatenus ad id deputarentur, eorum electio in vali- da esset, & exemptione Subcollectorum non gauderent, prout declaravit Sac. Con- greg. Immun. in Strongolen. 4. Junii 1641. lib. 3. Decret. Paul. fol. 146.

29. Clerici autem Conjugati, qui ha- bent requisita cap. unic. de Cleric. Con- jug. in 6. licet possint interesse Conciliis publicis Universitatis, nec Episcopus
id

id eis valeat prohibere, ut respondit *Sacr. Congregat. Immun. in Avellinen. 3. Octobr. 1634. lib. 2. Paul. fol. 203.* Nihilominus, sicuti non possunt inviti ab Universitate eligi ad officia publica, *ead. Sac. Congreg. in Hieracen. 4. Julii 1645. lib. 3. Decret. Pauluc. fol. 253.* ita nec sponte illa suscipere, nec exercere debent; & si moniti ab Episcopo nollent se ab illis voluntarie abstinere, tunc præfixo eis termino competentem declaret privatos privilegii Clericalibus, quatenus requisita *d. c. unic.* non servant, & non incedant in habitu, & tonsura, *ead. Sac. Congreg. in Viterbien. 27. Febr. 1646. l. 3. Decr. Paul. fol. 273. à tergo.*

30. Cæterum si Universitati competeret jus nominandi, & præsentandi ad Beneficia, sive ad Cappellanas, Rectorem, & Cappellanos; tunc Clerici etiam non conjugati admitti possent, & deberent (si vellent) in Concilio publico ad ferendum suffragium una cum laicis, quia est actus favorabilis, & in favorabilibus Clerici veniunt appellatione populi, & Universitatis; & concessio privilegio hominibus alicujus loci veniunt etiam Clerici si eouti velint, *Graff. de effect. Cler. in præjud. num. 378. & seqq. Vivian. de jurepatr. l. 6. c. 1. n. 78. & 80. & ita competere, & admitti debere declaravit Sac. Cong. Concilii in Aquilana 20. Decembris 1698.*

31. Clerici tandem negociatores puniendi erunt ad præscriptum *Sacr. Canonum*, nempe, *cap. secundum, c. sed nec ne Cleric. vel Monac. c. fin. de vit. & honestat. Cleric. cap. consequens 88. distinct.* Quæ autem sint negocia etiam Clericis licita, pro quibus non debeant molestari, referunt, & enumerant *Barbos. de jur. Eccl. l. 1. c. 40. n. 119. cum seqq. Passerin. de stat. hom. to. 2. q. 187. n. 153. & seqq. ubi Decreta Sac. Congr. refert per extensum.* Clericus vero, qui semel negocium illicitum fecit, non potest vocari *Negociator*, ut inquit *Passerin. supra citat. secus si his, vel ter, quia qui dicit duo dicit multa. Glos. in cap. ad nostram verb. per multos de reb. Eccles. non alien. & dictio plurimi & dictio multi in tribus verificatur, Tusch. litt. T. concl. 35. n. 12. Barbos. dict. 214. & 266.*

32. At sive multum, sive parum Clericus negocia, & commoda temporalia

sectetur, semper erit indecens; certumque sit, quod qui lucris inhiat, & pacitur terrenis, non solatur, sed affligitur: quoniam acquiruntur cum labore, possidentur cum timore, amittuntur cum dolore, ut inquit pius Cardinalis Bellarm. *in Opusc. de ascen. ment. in Deum grad. 3. §. agnoscis nē.*

33. Clerici initiati prima Tonsura sub ritu Latino, non possunt transire ad ritum Græcum absque dispensatione Apostolica, sine qua si promoveantur ab Episcopo Græco ad alios Ordines, sunt ipso jure suspensi, ut decreto generali declaravit *Sac. Congregat. Inquisitionis de Urbe feria quarta 16. Martii 1644. reg. fol. 155.*

34. Clerici vero Albanenses qui in aliquibus Italiae partibus vivunt Ritu Græco, gaudent privilegiis Clericalibus, etiam si post contractum Matrimonium cum unica, & Virgine, Ordines Clericales susceperint, prout declaravit *Sac. Congreg. Immunitatis in Bisignanen. 26. Junii 1646. lib. 3. Decr. Paul. fol. 284.*

35. Quo tandem ad Clericos vulgo nuncupatos Silvaticos, erit procedendum juxta formam præscriptam in Decreto generali emanato pro Regno Neapolitano, tempore Gregor. XV. tenoris sequentis: *Sac. Cardinalium Congregatio negotiis Regni Neapolitani præpositorum certior redita, in nonnullis ejusdem Regni Diocessibus Diaconos, quos vocant Silvaticos, in maximum numerum citra Ecclesiarum necessitatem aut utilitatem excrevisse. Volens eorumdem exemptionis causam declarare, & fraudibus quibuscumque occurrere: De Sanctissimi D. N. Gregorii XV. mandato viva vocis oraculo de super habito, Diaconos Silvaticos hujusmodi pro Ecclesiarum, & Episcoporum servitio retinere, vel in locum quoque modo deficientium assumi posse, in Cathedralibus, seu Superioribus Ecclesiis, ad summum quatuor, in Collegiatis, vel Parochialibus duos, in aliis vero Ecclesiis, in quibus Divina celebrantur si Episcopo videbitur, unum. Quos quidem Episcopi gratis prorsus, & tales qui omnino per se ipsos, non autem per interpositam personam, servitium debitum præstent, nec ullò modo criminosos, aut malæ conditionis, & famæ eligere debeant, aliàs & hi nullo*

gau-

gaudeant privilegio, & eligentes, iudicium Sedis Apostolicæ severum experientur; eos vero privilegio Canonis non gaudere; fori autem privilegio in Criminalibus omnino, in Civilibus quoad corporis distractionem tantum, & Immunitate ab oneribus personalibus, non autem ab aliis durante servitio frui debere; sed si alicubi majoribus utantur privilegiis, & Immunitatibus ex legitima consuetudine, cujus declarationem, & cognitionem in casu controversiæ eadem Sac. Congregatio sibi reservat, illam debere attendi: Cognitionem vero aliorum præmissorum ad Ordinarios pertinere, hoc præsentis Decreto statuit, præcepit, & declaravit.
Romæ 10. Kal. Julii 1623.

Octavius Cardinalis Bandinus.

Laurentius Campegius Secret.

In Regest. Script. Veter. fol. 15.

36. Et hic per modum supplementi ad adnot. Edicti de vit. & honest. Cleric. nota

quod Clericus inquisitus de delicto in foro Episcopi, non potest se constituere coram A. C. & jurisdictionem Ordinarii declinare, ante completum processum, & Decretum definitivum, juxta mentem Sac. Congreg. Concilii declaratam Pontifici in una Ivernien. appellationis 9. Septembris 1690. quæ est in hoc articulo punctualis. Immo, quod in causis criminalibus non possit appellare à foro Episcopi ad Metropolitanum à denegata justitia ante lapsum biennii, attenda dispositione Concilii cap. 2. sess. 23. & cap. 20. sess. 24. de reform. tenent Barbol. de potest. Episcop. alleg. 81. num. 13. Fagnan. in cap. venerabilis de judic. & secuta est Sac. Congreg. Concilii in Albinganen. 28. Novembr. 1693. Quamquam alii teneant, quod factis instantiis cum debito intervallo pro expeditione Causæ, & cum protestatione appellandi à denegata justitia, licita, & valida sit appellatio etiam non transacto biennio, dummodo non constet de impedimento, quos refert, & sequitur Zaul. ad Stat. Favent. tom. 1. rubr. 7. lib. 3. num. 15.

Advertenda in Visitatione.

Cancellarius.

- A**N scripturæ tam actorum Civilium, quàm Criminalium, integrè, distinctè in locis, ac armariis aptis, fideliter retineantur.
- An retineatur liber benè compactus, in quo registrentur nomina, & cognomina illorum, qui professionem fidei ad formam Constit. Pii IV. la 89. emiserrunt, & an in dicto actu adhibeantur testes cum expressione diei, & anni, prout adhibendi sunt.
- An retineatur liber pariter benè compactus in quo adnotentur, & registrentur supplices libelli, Decreta, & rescripta gratiosa, provisiones, & permissiones Episcopalia, in quibus non conficiuntur Processus.
- An retineatur liber benè compactus, & cartulatus, in quo adnotentur ea omnia, quæ pertinent ad Moniales.
- An retineatur liber, in quo adnotentur Ordinationes generales, & particulares, aliæve Episcopi Pontificales functiones.
- An acta Ordinandorum distinctè, & ordinatè servantur, & custodiantur.
- An adsit Inventarium omnium scripturarum, & Processuum.
- An supradicti libri retinendi, habeant in frontispicio, seu titulo subscriptionem, & approbationem Episcopi, vel Vicarii Generalis, & Cancellarii, illius temporis quo fuerunt compacti, & à principio inscripti: prout illam continere deberent, ut illis major fides præstari possit.

Ca.